

#aquiproubullying

Mòduls de formació per a famílies

Ús segur i responsable de les xarxes

Dossier per a les famílies

Índex de la formació del programa

Mòduls de formació per a les famílies	
Aproximació al concepte d'assetjament i ciberassetjament	Sensibilització
Competències socioemocionals	Sensibilització
	Aprofundiment
Gestió positiva dels conflictes	Sensibilització
	Aprofundiment
Com detectar i aturar l'assetjament	Aprofundiment
Ús segur i responsable de les xarxes	Sensibilització
Com detectar i aturar el ciberassetjament	Aprofundiment

Activitats didàctiques per a l'alumnat	
Aproximació al concepte d'assetjament i ciberassetjament	Primària
	Secundària
Competències socioemocionals	Primària
	Secundària
Gestió positiva dels conflictes	Primària
	Secundària
Com detectar i aturar l'assetjament	Primària
	Secundària
Ús segur i responsable de les xarxes	Primària
	Secundària
Com prevenir, detectar i aturar el ciberassetjament	Primària
	Secundària

<h2>Ús segur i responsable de les xarxes</h2> <h3>Sessió 1: Sensibilització</h3> <p><i>Aquest mòdul formatiu està integrat en el programa d'innovació educativa #aquiproubullying que impulsa el Departament d'Ensenyament per prevenir, detectar i intervenir enfront l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals des dels centres educatius i en col·laboració amb les famílies</i></p>		<h1>90</h1> <p>minuts</p>
<h3>Introducció</h3> <p>Internet ha esdevingut el medi natural per a una generació de joves que utilitzen des de ben petits els mòbils, les tauletes o els ordinadors per jugar, comunicar-se, participar en xarxes socials, informar-se o aprendre. Els estudis de recerca indiquen repetidament que, malgrat utilitzar les tecnologies digitals cada vegada a edats més primerenques, la majoria d'infants i adolescents no són conscients de fins a quin punt comparteixen informació personal ni coneixen les repercussions que pot tenir la seva petjada digital per al seu futur. El ciberassetjament és una de les preocupacions que tenen, sense saber com actuar en cas de patir-lo o detectar-lo en d'altres. Totes aquestes qüestions formen part de la competència digital que cal adquirir per desenvolupar-se de forma segura i responsable al món digital.</p>	<h3>Objectius</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Conèixer quins són els comportaments apropiats i inapropiats en una comunitat virtual i, en general, a Internet • Conèixer quines accions d'autoprotecció es poden dur a terme a les xarxes socials • Sensibilitzar-se respecte el ciberassetjament i, en concret, el <i>grooming</i>. • Reflexionar sobre la vida digital dels fills. 	
<h3>Índex d'activitats</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Activitat 1. Què fan els fills a les xarxes socials? • Activitat 2. Els amics estranys coneguts a la xarxa • Activitat 3. Configurar la privacitat a les xarxes socials. • Activitat 4. Quins límits hem de posar als fills? • Activitat 5. Pots ser part del problema o de la solució • Activitat 6. Què m'emporto de la sessió? 	<h3>Paraules clau</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Xarxa social: plataforma que permet als internautes crear una pàgina personal per intercanviar informacions, fotografies, vídeos, etc. amb la seva comunitat d'amics i la seva xarxa de coneixences. • Identitat digital: conjunt d'informacions que es troben a Internet sobre una persona com a resultat de la seva interrelació amb d'altres usuaris o amb la generació de continguts. El rastre voluntari o involuntari que deixa. • Suplantació d'identitat: fer-ser passar per una altra persona amb la voluntat d'enganyar • Netiqueta: regles de conducta i d'educació recomanades a Internet per tal que la comunicació sigui amable i correcta intentant no ferir els sentiments dels altres • Configuració de la privacitat : procediment que permet decidir quines dades personals es fan públiques o es restringeixen als cercles • Ciberassetjament: ús d'Internet (correu electrònic, xarxes socials, SMS, xats, etc.) per assetjar un individu o grup, mitjançant atacs personals • Grooming: és un tipus d'assetjament digital practicat per adults per guanyar-se la confiança de menors fingint empatia o tendresa amb finalitats fraudulentament i sovint il·legals. Sovint es relaciona amb l'obtenció d'imatges i vídeos de menors i amb pornografia. 	
<h3>Recursos</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Xarxes socials. En aquesta pàgina podeu veure a un expert explicar què són les xarxes socials i quines precaucions cal prendre. • Els amics estranys coneguts a la xarxa. En aquest vídeo es mostra un cas fictici de "grooming". • Recomanacions per a un bon ús d'internet: assetjament. En aquest vídeo del Consell l'Audiovisual de Catalunya es mostra la importància del rol dels observadors d'assetjament. 		

Activitat 1

Què fan els fills a les xarxes socials?

20 minuts

1.1 Qüestionari per a famílies sobre l'ús de les xarxes socials.

Contesteu el següent qüestionari

1. Participes a alguna de les xarxes socials següents?

☐ Facebook	☐ WhatsApp	☐ Snapchat
☐ Twitter	☐ Youtube	☐ Instagram
☐ Google +	☐ LinkedIn	☐

2. Saps si els teus fills participen a alguna de les xarxes socials següents?

☐ Facebook	☐ WhatsApp	☐ Snapchat
☐ Twitter	☐ Youtube	☐ Instagram
☐ Google +	☐ LinkedIn	☐

3. Quins creus que són els motius pels quals els fills utilitzen les xarxes socials?

☐ Per distreure's	☐ Per compartir interessos: música, vídeos, jocs, etc.
☐ Per jugar	☐ Per saber què fan els companys i compartir informació amb ells.
☐ Per comunicar-se amb amics	☐ Per fer treballs escolars
☐ Per comunicar-se amb familiars	☐ Per buscar informació
☐ Per fer bromes als amics	
☐ Per conèixer gent nova	

4. Què et preocupa de l'ús que en puguin fer?

- Un ús inadequat (compartir fotos o vídeos íntims, donar dades personals o familiars que d'altres persones podrien utilitzar, molestar o insultar a companys, etc.)
- Que baixi el seu rendiment acadèmic
- El sedentarisme
- L'addicció
- L'aïllament social
- L'accés a continguts inadequats
- El coneixement de gent que els pot enganyar
- Problemes de relació amb els amics o companys a causa de comentaris o informació que hagin publicat en una xarxa social
- Que imitin conductes o modes que descobreixen a Internet
- Que no siguin conscients de que cal protegir la seva privacitat
- Que la seva identitat pugui ser suplantada per una altra persona.
- Que les seves publicacions puguin tenir repercussions en un futur, tant a nivell personal com

laboral

- Que siguin objecte de comentaris o accions ofensives
- Que es deixin portar i no siguin crítics, ni amb els continguts, ni amb les opinions dels altres participants.
- Que pugui representar una despesa familiar

1.2. Preparació del debat.

En parelles o grups de 3 donar resposta a aquestes preguntes

1. Quins riscos pensem que tenen les xarxes socials?

2. Per què les fan servir els nostres fills?

3. Quines situacions ens preocupen de l'ús que en fan?

Un representant de cada petit grup ha d'exposar la seva resposta, al final el dinamitzador dóna un temps per al debat entre tots.

Activitat 2

Els amics estranys coneguts a la xarxa

20 minuts

A mesura que aneu veient el vídeo "[Els amics estranys coneguts a la xarxa](#)", preneu nota dels 4 consells que dóna el mateix protagonista.

Consell 1	
Consell 2	
Consell 3	
Consell 4	

A continuació, abans d'iniciar el debat amb el gran grup, contesteu les preguntes clau següents, bé agrupant-vos per parelles o grups de tres:

1. Penseu que en Justin té una actitud correcta a la seva vida quotidiana? Per què?	
2. I a Internet? Per què?	
3. En Justin deu ser major d'edat? Com ho sabem?	
4. Com coneix la Jade?	
5. La foto que veu és del perfil de la Jade?	
6. Com ha pogut veure-la si no és amic de cap dels dos?	

7. Quines informacions ha trobat per arribar a trobar-la realment?	
8. Com s'hi posa en contacte?	
9. Què li demana?	
10. Per què la Jade està preocupada?	
11. Què podria fer en Justin amb les fotos de la Jade?	
12. Quina decisió pren finalment la Jade?	
13. Què podem fer perquè no ens passi a nosaltres?	

Compartiu amb el gran grups les vostres respostes.

Activitat 3

Configurar la privacitat a les xarxes socials

15 minuts

El que li ha passat a la Jade, no hauria estat possible si hagués tingut ben configurada la privacitat de les seves xarxes socials, per això és molt important que conegueu i practiqueu com fer-ho.

En primer lloc es veurà i comentarà el vídeo tutorial "[La privacitat a Facebook-1](#)". A continuació, per parelles, entrar a Facebook (compte de proves) per practicar com es configura la privacitat en aquesta xarxa social.

Facebook és una xarxa social de relació utilitzada per milions de persones de tots els països del món que permet mantenir l'intercanvi d'informació, fotografies, vídeos i enllaços entre els seus integrants. A més, els usuaris poden participar en els grups que els interessin o fer-ne de nous. D'altra banda, hi ha un conjunt d'aplicacions que el complementen i que aporten un ventall nou de funcions, tant lúdiques com professionals (jocs, blocs d'associacions i empreses...).

L'activitat es pot complementar amb la configuració de la privacitat a altres xarxes socials com Instagram, Whatsapp o Twitter que potser utilitzen els fills. Es recomana verificar les opcions de privacitat a cadascuna de les xarxes socials que fan servir.

Privacitat a Instagram

Instagram és una aplicació per a mòbils que permet compartir imatges. L'aplicació permet als usuaris fer fotografies i petits vídeos de fins a 15 segons, retocar les fotografies i, finalment, mostrar-les als amics o seguidors, ja sigui a la mateixa plataforma o a diverses xarxes socials, incloent-hi Facebook, Twitter...

Per fer que el compte d'Instagram sigui privat cal obrir l'aplicació des del telèfon mòbil i triar la icona de perfil a la part inferior dreta. La pantalla canviarà i cal activar on es veuen tres punts, a la part superior dreta, i aleshores es veu l'opció "Cuenta privada", només cal activar-la i ja està. D'aquesta forma només les persones que segueixen el compte poden veure les fotos, caldria revisar els "seguidors" que té el fill o filla per comprovar si són coneguts o es pot confiar en ells.

Mòdul de formació per a famílies	Nivell	Dossier per a les famílies
Ús segur i responsable de les xarxes	Sensibilització	Pàgina 7

Privacitat a Twitter

Twitter és una eina de comunicació en temps real que permet l'enviament de missatges curts (denominats *tweets*, *tuits*, o *piulades*) de menys de 140 caràcters. Quan un usuari escriu un missatge, aquest arriba immediatament a tots els usuaris seguidors. L'enviament dels missatges es pot fer des de la pàgina web de Twitter, un telèfon mòbil, una tauleta digital o un ordinador. També es poden compartir enllaços, fotografies, vídeos...

Per configurar la privacitat cal accedir a les dades del compte i seleccionar si es vol que siguin públiques les dades personals relacionades amb el lloc des del que s'envia un tuit, si com usuaris volem que es pugui veure l'adreça d'una pàgina web personal, i finalment la nostra data de naixement.

Privacitat a Whatsapp

WhatsApp és una aplicació de missatgeria instantània per a mòbils. Permet conèixer automàticament quins dels contactes de l'agenda del telèfon mòbil són usuaris de la mateixa aplicació.

Per configurar la privacitat cal accedir a "Configuració" i allí establir el nivell d'informació personal que està disponible a les persones que tenen el nostre número de telèfon. En la mateixa pàgina hi ha la possibilitat per bloquejar números de telèfon que no volem que puguin contactar amb nosaltres.

Activitat 4

Quins límits hem de posar als fills?. La trampa de les xarxes socials **10 minuts**

Llegiu l'entrevista al jutge Emilio Calatayud. Un cop feta la lectura compartiu les impressions sobre les tesis que el jutge exposa a l'entrevista. Al final de l'activitat també teniu un text de Zygmunt Bauman que us pot ajudar en la reflexió.

Nadie en España ha juzgado a tantos menores como él, un Salomón de Granada que es justo lo que piensa: a los 17.000 chavales que ha sentado en el banquillo, Calatayud los condena a estudiar, a dibujar un cómic, a limpiar la calle y hasta a vivir sin móvil.

Señor juez, vengo a entregarme. Le di una colleja a mi hijo.

Confundir una colleja con un maltrato en este país es una auténtica barbaridad. En cualquier caso, con lo que yo trabajo es con lo otro: cuando el niño le pega la colleja al padre. Y de eso hay mucho, cada vez más. Se empieza desobedeciendo a los padres y golpeando al maestro y se termina yendo a por el presidente del Gobierno.

¿Es más difícil ser padre hoy?

Y también ser hijo. Es mucho más difícil ser padre porque no tenemos la autoridad. Nos la quitó Zapatero: el derecho de corregir de forma razonada a nuestros hijos se suprimió en 2007. Y el Mariano no lo ha puesto. Aunque luego le pegue una colleja en la tele al niño... Hay un documento que yo pondría en la nevera: el artículo 155 del Código Civil, que dice que los hijos deben obedecer a sus padres mientras permanezcan bajo su potestad y respetarles siempre y contribuir según sus posibilidades al mantenimiento de la familia.

Si el niño no quiere acelgas, le ponemos hamburguesas.

Claro. Y así nos va. Cuando yo tenía cuatro años y eran las dos de la tarde, mis padres: "Niño, cómete la sopa". Y el niño, que soy yo: "No me la como". Pescozón al canto y te comías la sopa. Si no te comías la sopa, te merendabas la sopa. Y si no te merendabas, la sopa te la cenabas. Así que a las diez de la noche la sopa estaba tomada... Ahora llega el padre posconstitucional, que soy yo (porque yo, como persona, soy preconstitucional y como padre soy posconstitucional), con mi hijo de cuatro años que dice que no se quiere tomar la sopa. Y yo le digo: "Yo creo que te debes comer la sopa, porque si no entramos en un periodo de anorexia perjudicial para tu salud. No obstante tú decides". Total, que ni se come, ni se merienda, ni se cena la sopa. Al final tiramos la sopa y le hacemos al niño un par de filetes con patatas fritas.

Usted ha dicho que somos el país más tonto y bruto de Europa.

Y si no el más bruto, el segundo más bruto. A mí no me hacen falta los informes Pisa... La sentencia que más me duele dictar (y la suelo dictar 25 veces al año) es condenar a chicos de 15 años que no saben ni hablar, que te contestan uh, oh, ung, pues a esos los condeno a aprender a leer... Yo, a esos padres que fomentan que sus hijos no vayan a estudiar, les quitaba el PER, la ayuda familiar y el vivir del cuento. Si tú no cumples con tu obligación, que es llevar a tu hijo al colegio, por qué

va cumplir la sociedad contigo...

¿Deberes sí o deberes no?

Deberes sí, pero los justos. Los niños tienen que jugar. Y menos actividades extraescolares, coño, que tienen una agenda más complicada que un ministro... Y en cuanto les dan las vacaciones me los meten en colonias de verano, que a muchos no les gustan...

¿Pone penas en almíbar?

El 80% de los que cometieron un delito no son delincuentes. Les condeno a leer, a estudiar, a hacer un cómic, a limpiar... Ahora, que duermo igual de bien si condeno a un chaval 10 años. He juzgado unos 35 asesinatos, 115 violaciones...

¿El caso más terrible?

El primer caso que tuve fue el de dos chavales que mataron al padre junto con la madre y lo emparedaron. No eran profesionales, llegó el verano y aquello empezó a oler... Quizás el más desagradable fue un crío de 14 años que, por celos, cogió a la hija de la novia del padre, de cinco añitos, y la dejó caer a una acequia. A la Guardia Civil le dijo que había perdido a su hermanita y se llevo a los guardias a la otra punta del pueblo. Cuando descubrieron a la niña, se supo que estuvo hora y media luchando por agarrarse y murió de agotamiento, ahogada.

Cuénteme una resurrección.

Un chico que le pegó cinco tiros a su suegro y le rajó el cuello. Con 16 años. Pero no era un delincuente. Hizo una errónea interpretación de la justicia. Reconoció los hechos. Me decía: "Don Emilio, yo voy a hacer lo que usted me diga, pero, si me vuelve a pasar lo que me pasó, yo lo vuelvo a hacer". Salió, es padre de familia, tiene tres niños estupendos y es un trabajador impresionante.

¿Y el juez que es usted a qué habría condenado al adolescente que fue?

A internamiento [risas]. A eso me condenó mi padre: a internamiento y a trabajos en beneficio de la comunidad. Suspendí ocho en cuarto y reválida. Me internó en Campillo, un reformatorio para pijos. Con 14 años me escapaba de clase, iba al fútbolín, salía... Un día entré en una casa vacía y en fin...

¿Qué he de hacer para tener un hijo delincuente?

Darle todo lo que pida, no darle ninguna educación espiritual, no regañarle nunca, hacerle todo, ponerse de su parte cuando tenga un conflicto con los profesores...

El 75% de la gente lo primero que hace al levantarse y lo último antes de acostarse es mirar el móvil.

Te voy a contar algo: tengo internadas a niñas porque un día fueron castigadas sin móvil y ellas maltrataron a sus madres con lesiones graves. Madres con la nariz rota. Y dos con intentos de suicidio por estar sin móvil... Creo que hay que violar la intimidad de nuestros hijos. Antes, nuestros padres nos registraban los cajones, ahora hay que mirar lo que hacen con el móvil... El caso es que no nos pillen.

¿Qué daño le hace un padre creyéndose amigo de su hijo?

Pues dejarlo huérfano.

¿Cuántos de sus chavales se habrían salvado si sus padres hubiesen tenido dinero?

Muchos. Más de la mitad.

¿Cuántos de sus chavales se habrían salvado si sus padres no hubiesen tenido dinero?

Menos, pero también. Yo tuve el caso de un niño pijo cuyos padres se estaban separando y se fue a atracar un banco. Sólo para llamar su atención.

La trampa de les xarxes socials. Fragment d'una entrevista a Zygmunt Bauman

Amb les xarxes socials la gent en general s'hi troba bé, és lògic doncs la soledat és la gran amenaça en aquests temps d'individualisme. Ara bé, a les xarxes és tan senzill afegir amics com esborrar-los, no cal tenir cap habilitat social. Les habilitats socials es desenvolupen quan estem al carrer, quan anem a treballar i ens trobem amb persones amb les que tens una interacció raonable. Aleshores és quan hem d'afrontar dificultats, involucrar-nos en un diàleg. Les xarxes social no ensenyen a dialogar doncs és molt fàcil evitar la controvèrsia. Molta gent utilitza les xarxes socials no per ampliar els seus horitzons sinó per tancar-se en zones de confort en les que l'únic que s'escolta és l'eco de la pròpia veu. Les xarxes socials són molt útils, proporcionen serveis plens de plaer, però són una trampa.

Activitat 5

Pots ser part del problema o de la solució

15 minuts

Veieu el següent vídeo [Recomanacions per a un bon ús d'internet: assetjament](#) del Consell Audiovisual de Catalunya.

Les següents preguntes us ajudaran a fer una reflexió sobre el que heu vist, i com afavorir que els fills tinguin un actitud solidària amb el company que pateix assetjament.

- **Quin rol interpreten les dues noies?**
- **Quina actitud mostra l'amiga de l'Àlex quan s'assabenta del que li ha passat?**
- **Amb quins adjectius definiríeu a cadascuna?**
- **De quina manera demostra l'assertivitat, l'amiga de l'Àlex?**
- **Quin efecte té en la companya?**
- **Malgrat això, als adolescents que són observadors d'una situació d'assetjament els costa intervenir per aturar-la. Quins motius creieu que poden tenir?**
- **De quina manera els observadors poden contribuir a mantenir l'assetjament?**
- **De quina manera el seu silenci contribueix a mantenir l'assetjament?**
- **Quines estratègies podeu aconsellar els fills si són observadors d'una situació d'assetjament?**
- **Cada vegada més, els joves graven les situacions d'assetjament i les difonen per les xarxes mitjançant els telèfons mòbils. Què hi podeu fer vosaltres?**

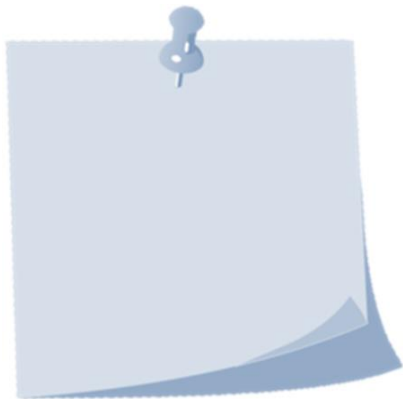
Activitat 6

Què m'emporto de la sessió?

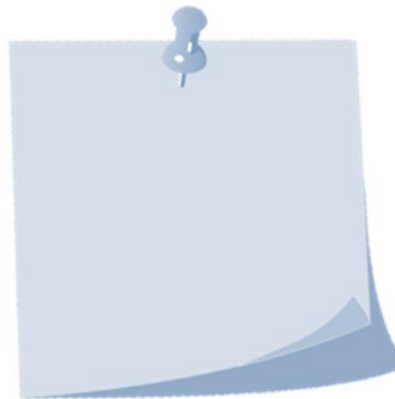
10 minuts

Com a cloenda de la sessió, us demanem que ompliu els paperets en forma de "post-it" que teniu a continuació. Podeu escriure una paraula, una frase o una emoció. En acabar, compartiu amb els altres participants.

QUÈ M'EMPORTO DE LA SESSIÓ

**QUÈ VOLDRIA TREBALLAR SOBRE AQUEST
TEMA AMB ELS MEUS FILLS**

Idees clau

Les xarxes socials permeten intercanviar informacions, fotografies, vídeos, etc. Amb la nostra comunitat d'amics i xarxa de coneixences.

El conjunt d'informacions que es troba a Internet sobre una persona és la seva identitat digital.

Algunes precaucions que cal tenir a Internet perquè ningú es pugui apropiari de les nostres dades personals, ni molestar, són:

- configurar la privacitat de manera que només puguin veure les dades personals els nostres amics o la família
- bloquejar qualsevol persona que ens molesti
- només acceptar com a amic les persones que coneguem en la vida real
- denunciar en cas que hi hagi abús o assetjament.

El *grooming* és un tipus d'assetjament digital en el que persones adultes es fan passar per adolescents per contactar i guanyar la seva confiança per obtenir molt sovint fotos compromeses per acabar fent xantatge, per trobar-se presencialment i, en molts casos, per abusar-ne.

En l'educació dels fills respecte de l'ús de les xarxes socials, heu de tenir en compte els aspectes següents:

- La millor defensa a la xarxa és no dir mentides, ser francs.
- Feu-los conscients dels riscos de les xarxes.
- Eduqueu-los sobre com han de participar a les xarxes.
- Destaqueu les aportacions positives d'Internet i de les xarxes.
- Oferiu-los límits, orientacions i suport.
- Demaneu-los que usin la tecnologia de manera positiva i responsable.
- Feu-los conscients que filtren l'ús que fan de les xarxes.

Altres recursos

- [Educació en l'ús de les tecnologies](#) En aquesta pàgina d'Internet que forma part del lloc web [Família i escola](#) es pot trobar informació adreçada a les famílies sobre què són les xarxes socials i les característiques més conegudes.
- [Internet segura](#). En aquesta pagina d'internet es pot trobar informació i orientacions per als centres educatius i les famílies sobre la prevenció del ciberassetjament.
- [La privacitat a Facebook](#): En aquesta pàgina d'Internet es poden trobar tutorials sobre la configuració de la privacitat en les principals xarxes socials.
- [Manual de bons usos digitals. Departament d'Ensenyament](#). En aquest manual es poden trobar recomanacions molt útils per protegir-se a Internet i prevenir situacions relacionades amb el ciberassetjament.
- [Netiqueta joven para redes sociales \(vídeo Pantallas amigas\)](#). En aquest vídeo es presenten consells per facilitar la convivència a les xarxes socials.
- [Las 10 claves para usar Internet con Seguridad \(vídeo Pantallas amigas\)](#). En aquest curtmetratge d'animació es presenta un decàleg per navegar de forma segura per Internet.
- [Guía de Seguridad infantil y uso responsable de Internet](#). En aquesta guia de Google es s'orienta sobre com fer un ús responsable de la xarxa Internet.
- ["Els amics estranys coneguts a la xarxa"](#). En aquest curtmetratge es mostra la necessitat de protegir la privacitat a les xarxes socials.
- [La mare que va ajudar a capturar al ciberassetjador de la seva filla](#). En aquest article es relata de quina forma una mare va descobrir qui estava assetjant a la seva filla a través del telèfon mòbil.

Aquesta activitat didàctica ha estat elaborada per la Direcció General d'Atenció a la Família i Comunitat Educativa del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya disponible sota la llicència Creative Commons BY-NC-SA.

Mòdul de formació per a famílies	Nivell	Dossier per a les famílies
Ús segur i responsable de les xarxes	Sensibilització	Pàgina 16